

Marknad
Elin Broström

2010-05-29

PROTOKOLL

Elmarknadsrådetsmöte 24 maj 2010

Närvarande

Magnus Stephansson, Svenska Kraftnät (*ordf.*)
Elin Broström, Svenska Kraftnät (*sekr.*)
Jenny Fridström, Svenska Kraftnät
Niklas Kallin, Svenska Kraftnät (punkt 1-3)
Tony Rosten, Energimarknadsinspektionen
Victoria Åkerman, DinEl
Brynolf Alexandersson, Holmen AB
Stefan Braun, Bixia
Jonas Almquist, Bergen Energi (från punkt 4)
Urban Hammarstedt, Nord Pool Spot
Magnus Thorstensson, Svensk Energi
Lars Johansson, Trafikverket
Jens Marquardt, AGA
Jan Karlsson, Vattenfall Eldistribution
Håkan Feuk, E.ON Energy Trading

Ej närvarande

Magnus Thysell, Lunds Energikoncernen AB
Daniel Nordgren, Vattenfall AB
Mats Åhlberg, Fortum Distribution

Minnesanteckningar

1. Dagordningen fastställs

Dagordningen fastställdes med tillägget att Magnus Stephansson informerar om de marknadkopplingsprojekt som pågår i Europa och marknadsöppningen av Swe Pol Link under övriga frågor.

Stephansson informerade om att Energinet.dk och Fingrid går in i det tidigare svensk/norska projektet COBS (COmmon Balance Settlement). Projektet heter numera NBS (Nordic Balance Settlement) och den första fasen, NBS Design, pågår till den 31 oktober 2010. Därefter kommer det att bli ett remissförfarande. Redan nu vill projektet ha en referensgrupp, gärna bestående av två personer från Svensk Energi (en balansansvarig och en nätägare) och en person från Oberoende Elhandlare. Förslag på personer kan skickas till Magnus. Stephansson@svk.se. Det första mötet blir troligen i slutet av augusti.

Stefan Braun, Bixia, hälsas välkommen som ny medlem i Elmarknadsrådet. Stefan ersätter Hanna Dahlberg, Bixia.

2. Föregående mötesanteckningar

Föregående mötesanteckningar godkändes och kan hittas här:
<http://www.svk.se/Energimarknaden/El/Rad/>

3. Financial Transmission Rights

Introduktion och E.ON:s syn på frågan

Håkan Feuk berättade hur handeln med transmissionsrätter fungerar i Europa, samt förklarade vad Financial Transmission Rights (FTR) är och hur hans syn på hur de skulle kunna införlivas i den nordiska elmarknaden. Se bifogad presentation.

Transmissionsrätter kan vara fysiska och finansiella. Handel med fysiska transmissionsrätter (PTR) är vanlig i Europa idag. Benämningen explicita auktioner refererar till försäljningen av PTR eftersom det innebär att energi och kapacitet säljs separat. I de marknader utanför Norden som har marknadskoppling auktioneras transmissionsrätter endast års- och månadsvis. Den nordiska marknadsmodellen bygger istället på implicita auktioner day-ahead, vilket innebär att kapaciteten fördelas implicit på det mest effektiva sättet samtidigt som energin, dvs. kapaciteten allokeras

implicit på elbörsen. I Norden sköts den implicita auktionen av Nord Pool Spot. Nordiska TSOer auktionerar inte transmissionsrätter inom Norden.

FTR:er kan kortfattat förklaras som att rättigheterna till flaskhalsintäkter säljs i förväg. Om FTR:er införs blir det ett nytt element i den nordiska marknadsmodellen. Feuk menade av införandet av FTR:er på den nordiska marknaden kan vara ett sätt att långsiktigt hantera de interna svenska flaskhalsarna. TSO:n får tidigare en överblick över flaskhalsintäkterna, vilket kan vara en fördel om det inte finns möjlighet att fondera. Det tredje inre marknadspaketet medför dock att Svenska Kraftnät sannolikt kommer tvingas göra fonderingar i framtiden.

Transmissionsrätter kan handlas på olika tidshorisonter (år, månad, dygn osv.). Reglerna för detta varierar i olika delar av Europa. Gemensamt för fysiska transmissionsrätter är dock att flöden sedan nomineras dagligen. Innehavaren av transmissionsrättigheter anger på morgonen om man kommer att utnyttja sina rättigheter. För finansiella transmissionsrätter (FTR) görs ingen nominering utan innehavaren erhåller flaskhalsintäkten i det fall den är positiv.

European Federation of Energy Traders (EFET) ser transmissionsrätter i form av optioner som det mest naturliga valet. Alternativet är skyldigheter då innehavaren även har en skyldighet att avräkna.

I det ideala fallet finns en sekundärmarknad för att sälja upphandlade transmissionsrättigheter vidare. Sådana marknader är dock dåligt utvecklade i Europa idag.

Det har diskuterats i Europa vad som händer om den systemansvarige inte kan upprätthålla såld överföringskapacitet. Ska innehavaren av optionen få tillbaka kostnaden för optionen eller bör ersättningen även omfatta skillnaden upp till marknadspris? Ett sådant tillägg skulle betalas av TSO:n (*firm capacity*). Den senare ordningen tillämpas bland annat mellan Spanien och dess grannländer. EFET förespråkar *firm capacity* då man menar att det ger TSO:n incitament att upprätthålla såld kapacitet. Invändningar mot *firm capacity* är att marknadspriserna, t.ex. vid kabelbrott, kan vara mycket höga. Detta innebär att ett kabelbrott blir oproportionerligt lönsamt för den som handlar FTR på spekulation. En annan invändning är att det skapar felaktiga incitament för TSO:er att öppna upp för kapacitet till marknaden.

Diskussion

Svenska Kraftnät tilldelar så mycket kapacitet till marknaden som anses vara systemsäkert och anser därmed att FTR:er inte ger incitament att tilldela ytterligare kapacitet till marknaden. FTR:er kan inte heller anses skapa incitament för Svenska

Kraftnät att snabba på investeringar som SydVästlänken då eventuella fördröjningar oftast ligger utanför Svenska Kraftnäts påverkan.

Det argumenterades att FTR:er inte skulle ersätta CfD:er i den nordiska marknaden då behov av CfD:er kvarstår för att säkra det aktuella området. Andra menade dock att FTR:er skulle kunna ta likviditet från CfD-marknaden.

Det är en utmaning i nuläget att tydliggöra prisbilden på Nord Pool, i synnerhet i samband med införandet av prisområden. Det framfördes att införandet av FTR:er kan öka förvirring och misstro.

Svensk Energi vill utreda FTR:er närmare.

Feuk avslutade med att FTR:er skulle göra att den nordiska marknaden närmar sig den europeiska och ansluter sig till den Europeiska target model som tagits fram inom ramen för Florens Forum, och att det är ett tillfälle för Norden att visa vilja att göra förändringar. Han menade vidare att det till följd av införandet av anmälningsområden blir viktigare att säkra sig i respektive prisområde, och FTR:er kan vara en lösning.

Vidare framfördes ökad konkurrens som ett motiv till att införa FTR:er. Marknaden för transmissionsrätter består dock idag av ett fåtal stora aktörer. Svenska Kraftnät påpekade därför att det är viktigt att vara försiktig med att hävda att konkurrensen förbättras.

Det fanns också en oro bland flera rådsmedlemmar att det främst är de stora marknadsaktörerna som kommer att ha resurser och kompetens att handla FTR:er, och att det i slutändan blir de mindre aktörerna och konsumenterna som får betala.

4. Implementering av anmälningsområden

Den 14 april beslutade EU-kommissionen att godkänna Svenska Kraftnäts åtagande rörande hanteringen av överföringsbegränsningar. Åtagandet är därmed lagligt bindande. Som en följd av detta kommer Svenska Kraftnät dela in den svenska elspotmarknaden i fyra anmälningsområden med verkan fr.o.m. den 1 november 2011. Områdesgränserna utgår från snitt 1, snitt 2 och snitt 4. Nätområdenas snitttillhörighet har justerats något i förhållande till tidigare definition. Gränsen mellan snittområde 1 och snittområde 2 har flyttats till söder om Skellefteälven då det bättre motsvarar den faktiska flaskhalsen. Slutgiltig indelning hittas här:

<http://www.svk.se/Energimarknaden/El/Elmarknaden/Anmalningsomraden/>

Se även "Relaterade länkar: Elstatistik per snittområde" under ovanstående länk.

Efter önskemål från aktörer om en illustrativ karta håller en sådan på att tas fram och beräknas vara tillgänglig i slutet av september 2010.

Tony Rosten rapporterade från den samrådsgrupp som under initial ledning av EI arbetar med att ta fram de frågor där samarbete kring utvecklingen är lämplig. Efter det möte som hålls 1 juni kommer en lista på utredningsfrågor finnas. Gruppen består av representanter från Nord Pool, STEM, EI, Oberoende Elhandlare, SvK och Svensk Energi.

Magnus Thorstensson meddelade att Svensk Energi arbetar med att förbereda informationsinsatser för att förklara och lyfta fram anmälningssområden på ett positivt sätt till Svensk Energis medlemmars kunder. Thorstensson framförde också att Svensk Energi önskar ett samarbete med Svenska Kraftnät, EI och Energimyndigheten för att samordna informationsspridningen.

Wictoria Åkerman påpekade också att de önskar att Svenska Kraftnät tillhandahåller en testmiljö för avräkningen för att BA ska kunna testköra sina system innan den 1 november 2011. Stephansson samtyckte till detta och bad att få återkomma på nästa möte gällande en tidsplan. Urban Hammarstedt meddelade att Nord Pool kommer att hålla en testmiljö öppen. Om möjligt är samkörning med Svenska Kraftnät att föredra.

5. Balansansvarsavtalet

Elin Broström gick igenom föreslagna förändringar, se bifogad presentation. De förslag där synpunkter framkom är listade nedan. Övriga förslag godtogs av Rådet.

Kvartsplaner

Rådet ansåg att det borde finnas en gräns som undantar mindre anläggningar från kravet att rapportera kvartsplaner för produktion. Broström svarade att Svenska Kraftnät redan påbörjat en utredning om hur ett sådant undantag kan utformas.

Reglerobjekt för industriförbrukning

Diskussion om hur kravet bör formuleras i avtalet. Förslag att använda *bör* istället för *ska* då *ska* innebär att avtalet i en del fall inte kommer att följas på grund av svårigheter att rapportera från alla objekt med den detaljnivå som krävs.

Sammanslagning av effektaffärer och balanskraftaffärer till reglerkraftaffärer

Broström informerade om att då denna fråga diskuterades med aktörerna på reglerkraftmarknaden så inkom det synpunkter från Vattenfall om att planerad

effektkraft bör finnas kvar. Det skulle i sådana fall medföra att detta förslag i huvudsak innebär ett namnbyte för att förenkla för de balansansvariga. Rådet hade inga synpunkter på detta.

Extra korrekationer

Majoriteten av Rådet önskar på sikt ta bort extra korrekationer. Det är dock inte aktuellt till det balansansvarsavtal som träder ikraft i december 2010 då utvärderingar kommer att göras under 2011.

6. Information från Nord Pool Spot

Hammarstedt informerade från Nord Pool Spots arbete, se bifogad presentation. Mikael Lundin är ny VD och är stationerad i Stockholm. Aktuella frågor är anmälningssområden, effektreserven, transparens samt pågående förändringar mot övriga Europa (se punkt 7).

Baserat på erfarenheter från den senaste vintern pågår ett arbete med att komplettera nuvarande rutiner för UMM-rapporteringen (Urgent Market Message). Bland annat diskuteras möjligheten att marknadsövervakning i framtiden skall kunna kräva en officiell förklaring av den som skickat en UMM om en specifik händelse. Förklaringen skall publiceras på NPS hemsida. Detta görs för att öka trovärdigheten och undvika debatter/spekulationer vid sidan om. Likaså värderas möjligheten att komplettera nuvarande UMM-rapportering med en osäkerhetsfaktor när det finns osäkerhet i den angivna återstarttidpunkten. Detta skulle öka informationsvärdet till marknaden.

Hammarstedt berättade om aktuella projekt, bland annat marknadskoppling.

Hammarstedt informerade också om att diskussioner har förts med Svenska Kraftnät angående reglerna för aktivering av effektreserven efter den gångna vintern. Även EI bör involveras redan i ett tidigt skede för att snabba på processen till beslut.

Utgångspunkten är nuvarande modell. Målsättningen är att även fortsättningsvis undvika avkortning och minimera manipulationsrisken. På nästa Elmarknadsråd kommer ett förslag till lösning presenteras. Rådet ombads lämna input till Hammarstedt (uh@nps.se).

7. Övriga frågor

Marknadskoppling i Europa

Stephansson rapporterade att EMCC:s marknadskoppling av Jyllandskablarna, Kontek och Baltic Cable har fungerat bra förutom enstaka tekniska problem. Då CWE (Central West Europe, Frankrike, Tyskland och Benelux) ska priskopplas från den 7 september 2010 kommer detta dock leda till problem för EMCC eftersom Tyskland ingår i båda dessa kopplingar. EMCC arbetar med att hitta en lösning som möjliggör att EMCC kan fortsätta sin marknadskoppling utan uppehåll då CWE introducerar sin priskoppling. För att snabba på denna process kommer dock NorNed inte att ingå till en början. Om EMCC inte lyckas hinna bli färdiga till den 7 september kommer ovan nämnda förbindelser under en övergångsperiod hanteras på samma sätt som innan marknadskopplingen introducerades.

8. Kommande möten

En utvärdering av hur Elmarknadsrådets möten upplevs kommer att göras. Frågor skickas ut inför nästa möte där utvärderingen kommer att finnas med på dagordningen.

Höstens studiebesök skjuts upp till februarimötet 2011. Planen är att besöka Braviken, ett kombinerat sågverk och pappersbruk.

Höstens möten äger rum:

16 september kl. 10.00-15.00 i Sundbyberg

16 november kl 10.00-15.00 i Sundbyberg

Justeras

Vid protokollet

[Klicka och skriv namnförtydligande]

[Klicka och skriv namnförtydligande]

